

Vuk Ćosić: Velika Slovenija

Argentinski pisatelj Jorge Luis Borges opisuje v eni izmed svojih kratkih zgodb, kako je nekoč neki cesar ukazal svojim najboljšim kartografom, da izdelajo *karseda* natančen zemljevid cesarstva. Rezultat je bil zemljevid v razmerju 1:1, ki je prekril vse ozemlje, ki ga je označeval. Med enim in drugim ni bilo razlike. Ta zgodba je bila za francoskega sociologa Jeana Baudrillarda odlična prispodoba za postmoderno domnevni konec razlike med resničnostjo in njeno simulacijo. Baudrillard je prispodobo še bolj radikaliziral s trditvijo, da živimo v razmerah, v katerih je simulacija pravzaprav predhodna resničnosti sami.

Nasproti temu resigniranemu in celo pesimističnemu pogledu na današnji imperij simulacije, onkraj katerega ni ničesar, lahko postavimo nekaj drugih zgodb. Danes najbolj razširjene kartografske podobe Zemlje temeljijo na načelih, ki jih je opredelil Flamec Gerardus Cramer že leta 1569 in jih poznamo kot Mercatorjeva projekcija. Ta je vplivala na prevladujočo predstavo o geografski ureditvi sveta in posledično na misel, da so nekatere družbene hierarhije naravne, smiselne in zato tudi nespremenljive. Temu se je leta 1974 zoperstavil nemški zgodovinar Arno Peters. Zemljevidi, narejeni po njegovi projekciji, namreč niso osredotočeni na Evropo niti na Severno poloblo. Velikosti raznih geografskih delov kažejo v njihovih dejanskih razmerjih, zaradi katerih, denimo, spoznamo, da je Afrika mnogo večja od Severne Amerike, Evropa pa mnogo manjša, kot sicer nekateri mislijo. Igrivo, ironično in subverzivno intervencijo v domnevne kartografske, z njimi pa tudi v navidezne globalne družbene danosti, pa je leta 1979 podal Avstralec Stuart McArthur. Naveličal se je norčevanja, da prihaja iz dna sveta. Zato je ustvaril Univerzalni korektivni zemljevid sveta, tako da je Avstralijo postavil na vrh. S tem Avstralija in globalni Jug nista bila več prostorsko in zato tudi pomensko podrejena Severu.

Jasno je, da projekt Vuka Ćosića *Velika Slovenija* nima podobnih globalnih ambicij po spremembi kartografske in iz nje izhajajoče družbene predstave kot zgornji primeri. A vendar, čeprav z drugimi sredstvi in na lokalni ravni, nas spodbudi k premisleku o razmerju med dejanskimi in simbolnimi ozemlji. To ni presenetljivo, kajti Ćosić kot politični begunec, ki se je leta 1991 preselil iz Beograda v Ljubljano, premošča regijo, v kateri so imele želje po ponovnem risanju zemljevidov, določanju, odpiranju in zapiranju meja in oddaljevanju od enih geostrateških območji in zavezništev zaradi približevanja k drugim izjemno tragične posledice.

Če bi lahko trdili, da je v teh nacionalističnih procesih kartografija vključenosti in življenja enega postala geografija izključenosti in smrti Drugega, potem nas prav kontrast različnih povečanih računalniških simulacij Republike Slovenije, vzeti iz svetovnega spleta, opozori na to, da oblike, ozemlja in meje teh Slovenij niso enake. Spreminjajo se glede na namen, rabo in kontekst, v katere so postavljene. Obstajajo torej razne možnosti zamišljanja Slovenije in ta tudi sicer ne more biti sama sebi istovetna, samodefinirajoča, enotna in dokončna, kakor si nacionalistične ambicije sicer prizadevajo, da bi bila. Nenazadnje, te različne podobe Slovenije, postavljene skupaj in vzete iz svetovnega spleta, nas posredno opozarjajo na to, da domnevni zemljevid imperija simulacije tudi sam ni notranje enoten niti dokončen in da nas prav zaradi tega sili v ponovni premislek o dejanskih procesih družbene stvarnosti in bojih, ki potekajo za njeno definicijo, obliko in smer.

Nikolai Jeffs